

**TOSHKENT
AMALIY FANLAR
UNIVERSITETI**

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MASALALARI VA ZAMONAVIIY YONDASHUVLAR

**XALQARO ILMIY – AMALIY KONFERENSIYA
MATERIALLARI TO‘PLAMI**

• 13-iyun 2026-yil •

TOSHKENT

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHKENT AMALIY FANLAR UNIVERSITETI

“IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MASALALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR”

XALQARO ILMIY – AMALIY KONFERENSIYA MATERIALLARI
(13-iyun 2026-vil)

“CURRENT ISSUES AND MODERN APPROACHES IN THE SOCIAL AND HUMANITARIAN SCIENCES”

MATERIALS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
(June 13, 2026)

“АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ”

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
(13 июня 2026 г.)

Toshkent-2026

Ushbu konferensiya to'plamida O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2026-yil 16-yanvardagi 11-sonli buyrug'ining 1-ilovasiga muvofiq, 2026-yil 13-iyun kuni Toshkent amaliy fanlar universitetida o'tkazilgan **"IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MASALALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR"** mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyaga kelib tushgan tezislar nashr etilgan.

Konferensiya to'plami Toshkent amaliy fanlar universitetining Tarix va filologiya fakulteti tomonidan jamlandi. Konferensiya to'plami tarkibidagi barcha tezislarga DOI unikal raqami biriktirilib, Crossref, Open Aire, Google Scholar, Slib.uz xalqaro ilmiy bazalarida indekslandi. Konferensiya to'plami materiallaridan professor-o'qituvchilar, mustaqil izlanuvchilar, doktorantlar, magistrantlar, talabalar, litsey-kollejlar va maktab o'qituvchilari, ilmiy xodimlar hamda barcha ilm-fanga qiziquvchilar foydalanishlari mumkin.

Tashkilotchilar:

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Innovatsion rivojlanish agentligi, Toshkent Davlat Transport Universiteti, Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti

Xorijiy hamkorlarimiz:

Lincoln University College, Osh Texnologiya Universiteti, Anhalt amaliy fanlar universiteti, Vidzeme amaliy fanlar universiteti, RISEBA Amaliy Fanlar Universiteti, Xoja Ahmad Yassaviy nomidagi Xalqaro Qozoq-Turk universiteti, Karabuk universiteti, Warwick Biznes Maktabi, Sakarya universiteti, Xalqaro fan va biznes universiteti

Eslatma! Konferensiya materiallari to'plamiga kiritilgan ilmiy tezislardagi raqamlar, hisobotlar, ma'lumotlar haqqoniyligiga va keltirilgan iqtiboslar to'g'riligiga mualliflar shaxsan javobgardirlar.

© Toshkent amaliy fanlar universiteti

www.utas.uz

<https://science-utas.org>

KONFERENSIYA DASTURIY QO'MITA TARKIBI:

1.	Prof. Umarov Abdusalom Vaxitovich	Toshkent amaliy fanlar universiteti rektori (O'zbekiston)
2.	Prof. Madjidov Inom Urishevich	Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti rektori (O'zbekiston)
3.	Prof. Gulamov Abdulaziz Abdullayevich	Toshkent Davlat Transport Universiteti rektori (O'zbekiston)
4.	Prof. Dr. Amiya Bhaumik	Lincoln University College prezidenti (Malayziya)
5.	Prof. Tursunbayev Janbolot Janishovich	Osh Texnologiya Universiteti rektori (Qirg'iziston)
6.	Prof. Yorg Bagdan	Anhalt amaliy fanlar universiteti rektori (Germaniya)
7.	Prof. Agnese Davidson	Vidzeme amaliy fanlar universiteti rektori (Latviya)
8.	Prof. Sennikova Irina	RISEBA Amaliy Fanlar Universiteti rektori (Latviya)
9.	Prof. Temirbekova Janar Abilgazievna	Xoja Ahmad Yassaviy nomidagi Xalqaro Qozoq-Turk universiteti (Qozog'iston)
10.	Prof. Fatih Kırıřık	Karabuk universiteti rektori (Turkiya)
11.	Prof. Andy Lockett	Warwick biznes maktabi dekani (Buyuk Britaniya)
12.	Prof. Dr. Hamza Al	Sakarya universiteti rektori (Turkiya)
13.	Prof. Asanaliev Nurgali Saginbekovich	Xalqaro fan va biznes universiteti rektori (Qirg'iziston)
14.	Prof. Francis Quek	Aventis Graduate School Global hamkorlik idorasi direktori, xalqaro ta'lim bo'yicha ekspert, (Singapur)
15.	Prof. Kim Soon Gohn	O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Innovatsion rivojlanish agentligi direktori maslahatchisi (Koreya)
16.	Dots. Shonazarov Qaxramon Rabbimovich	TAFU yoshlar bilan bilan ishlash, ma'naviyat va ma'rifat ishlari bo'yicha prorektor
17.	PhD, dots. Vapayev Murodjon Dusummatovich	TAFU o'quv ishlari bo'yicha prorektor
18.	PhD, dots. Yusupov Artukbek Adilovich	TAFU rektor maslahatchisi
19.	PhD, dots. Xo'jakulov Toshtemir Abduxafizovich	TAFU IT bo'yicha rektor maslahatchisi
20.	Saitxanov Akbarshox Nadirovich	TAFU ijtimoiy-ma'naviy muhit barqarorligini ta'minlashga mas'ul bo'lgan rektor maslahatchisi
21.	Prof. Kayumov Olim Sadriddinovich	TAFU ilmiy kotibi
22.	PhD, dots. Saitov Elyor Bahriddinovich	TAFU rais o'rinbosari, Ilmiy tadqiqot, innovatsiyalar va xalqaro hamkorlik bo'lim boshlig'i
23.	Prof. Axmedov Ikrom Akramovich	TAFU Iqtisodiyot fakulteti dekani
24.	Dots. Xidirov Abror Mo'minovich	TAFU Tarix va filologiya fakulteti dekani
25.	Dots. Raxmatullayeva Azada Rustamovna	TAFU Tarix va ijtimoiy fanlar kafedrası mudiri
26.	Dots. Baxadirov Jaxangirmirzo Abdumajitovich	TAFU Xorijiy til va adabiyot kafedrası mudiri
27.	Dots. Tojiboyev Botir Raximjonovich	TAFU O'zbek tili va adabiyoti kafedrası mudiri

KONFERENSIYA TASHKILIY QO‘MITASINING TARKIBI:

1.	D.T. Amriddinova	TAFU Tarix va ijtimoiy fanlar kafedrası professori
2.	N.E. Sultonova	TAFU Tarix va ijtimoiy fanlar kafedrası dotsenti
3.	M. Raximova	TAFU Tarix va ijtimoiy fanlar kafedrası dotsenti
4.	S.T. Bekmurodov	TAFU Tarix va ijtimoiy fanlar kafedrası dotsenti
5.	M.R. Mengliyev	TAFU O‘zbek tili va adabiyoti kafedrası professori
6.	X.Q. Hamraqulova	TAFU O‘zbek tili va adabiyoti kafedrası professori
7.	R.S. Shodiyev	TAFU Tillar kafedrası dotsenti
8.	N.S. Nuritdinov	TAFU Tillar kafedrası dotsenti
9.	Sh.Y. Bobojonova	TAFU Xorijiy til va adabiyoti kafedrası dotsenti
10.	M. Zayniyeva	TAFU Xorijiy til va adabiyoti kafedrası, PhD
11.	N.N. Azimov	TAFU Ilmiy tadqiqot, innovatsiyalar va xalqaro hamkorlik bo‘limi bosh mutaxassisi
12.	O.Q. Mamasaliyev	TAFU Ilmiy tadqiqot, innovatsiyalar va xalqaro hamkorlik bo‘limi mutaxassisi
13.	U.M. Ahmedov	TAFU Ilmiy tadqiqot, innovatsiyalar va xalqaro hamkorlik bo‘limi mutaxassisi
14.	B.Sh. O‘rolov	TAFU Ilmiy tadqiqot, innovatsiyalar va xalqaro hamkorlik bo‘limi mutaxassisi

**Hurmatli konferensiya ishtirokchilari, qadrli olimlar, professor-o‘qituvchilar,
tadqiqotchilar va mehmonlar!**

Bugun Toshkent amaliy fanlar universitetida “Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb masalalari va zamonaviy yondashuvlar” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyada Siz azizlarni samimiy qutlashdan mamnunman. Mazkur nufuzli anjuman O‘zbekiston va dunyoning turli mamlakatlaridan tashrif buyurgan olimlar, tadqiqotchilar, ekspertlar hamda yosh izlanuvchilarni yagona ilmiy maydonda birlashtirib, zamonaviy ilm-fan taraqqiyotining eng muhim masalalarini muhokama qilish uchun keng imkoniyat yaratmoqda. Konferensiya Toshkent amaliy fanlar universiteti tomonidan O‘zbekiston va xorijning qator nufuzli oliy ta’lim muassasalari bilan hamkorlikda tashkil etilgan bo‘lib, uning xalqaro maqomi ilmiy hamkorlikning yangi ufqlarini ochishga xizmat qilmoqda.

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya davrida ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati yanada ortib bormoqda. Sun’iy intellekt, raqamli texnologiyalar, katta ma’lumotlar (Big Data) va innovatsion ta’lim modellari insoniyat taraqqiyotining yangi bosqichini shakllantirmoqda. Bunday sharoitda tarix, tilshunoslik, adabiyotshunoslik, pedagogika, tarjimashunoslik va ijtimoiy fanlar nafaqat madaniy va ma’naviy taraqqiyotning, balki barqaror iqtisodiy rivojlanishning ham muhim omiliga aylanmoqda.

Toshkent amaliy fanlar universiteti ham aynan shu maqsad yo‘lida ilm-fan, innovatsiyalar va xalqaro hamkorlikni rivojlantirishni o‘zining ustuvor strategik yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilagan. Bugungi kunda universitetimiz dunyoning TOP-1000 talik reytinglarida munosib o‘rin egallagan 10 ga yaqin nufuzli universitetlari bilan qo‘shma ta’lim dasturlari, akademik almashinuv va ilmiy tadqiqot loyihalarini jadal rivojlantirmoqda. Ushbu hamkorliklar orqali talabalarimiz va

professor-o'qituvchilarimiz xalqaro akademik makonning ilg'or tajribalaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

Shuningdek, universitetimizning xalqaro aloqalari tobora kengayib bormoqda. Hozirgi kunga qadar 30 dan ortiq xorijiy oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlar va xalqaro tashkilotlar bilan memorandumlar va hamkorlik bitimlari imzolangan. Bundan tashqari, mamlakatimizdagi yetakchi universitetlar, ilmiy-tadqiqot institutlari hamda ishlab chiqarish korxonalari bilan 10 dan ortiq strategik hamkorlik kelishuvlari amalga oshirilgan bo'lib, bu ilm-fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Hurmatli mehmonlar!

Universitetimizning ilmiy salohiyati va akademik faoliyati xalqaro reytinglarda ham o'z aksini topmoqda. Yaqinda e'lon qilingan Uzbekistani National H-index Ranking – 2026 natijalariga ko'ra, Toshkent amaliy fanlar universiteti Milliy H-index bo'yicha 24 ko'rsatkich bilan respublika miqyosida 28-o'rinni, Scopus bazasi bo'yicha H-index 29 va 22-o'rinni, Web of Science bo'yicha H-index 27 va 17-o'rinni, Google Scholar bo'yicha H-index 29 va 44-o'rinni egalladi. Ushbu natijalar universitetimizning ilmiy faoliyati, xalqaro nashrlardagi faolligi va tadqiqotchilarimizning ilmiy ta'sir darajasi yildan-yilga ortib borayotganidan dalolat beradi.

Bugungi konferensiya dasturiga nazar tashlasak, unda sun'iy intellektning ta'lim va ijtimoiy fanlardagi o'rni, raqamli transformatsiya, tarixiy merosni zamonaviy tadqiq etish metodlari, xorijiy tillarni o'qitish innovatsiyalari, tarjimashunoslikning yangi yo'nalishlari hamda lingvistik tadqiqotlarning dolzarb masalalari kabi mavzular keng qamrovda muhokama qilinmoqda. Bu esa konferensiyaning ilmiy va amaliy ahamiyatini yanada oshiradi.

Biz ishonamizki, ushbu anjuman davomida bildiriladigan ilmiy g'oyalar, innovatsion yondashuvlar va akademik takliflar nafaqat ilm-fan rivojiga, balki ta'lim sifatini oshirish, xalqaro hamkorlikni mustahkamlash hamda jamiyat taraqqiyotiga ham munosib hissa qo'shadi.

Fursatdan foydalanib, konferensiyaning tashkil etishda yaqindan hamkorlik qilayotgan barcha xorijiy va mahalliy hamkor tashkilotlar, universitetlar, ilmiy markazlar, professor-o'qituvchilar va tadqiqotchilarga chuqur minnatdorlik bildiraman. Ayniqsa, Singapur, Germaniya, Italiya, Fransiya, Turkiya, Malayziya, Hindiston, Eron, Gana, Qozog'iston, Qirg'iziston va boshqa davlatlardan konferensiyamiz ishida qatnashayotgan olimlarning ishtiroki mazkur anjumanning xalqaro nufuzini yanada yuksaltirmoqda.

Barchangizga mustahkam sog'liq, ilmiy izlanishlaringizda ulkan muvaffaqiyatlar, samarali muloqot va yangi ilmiy yutuqlar tilayman.

“Ilm-fan taraqqiyoti – insoniyat taraqqiyotining eng ishonchli poydevoridir.”

Konferensiya ishiga muvaffaqiyat va barakali munozaralar tilagan holda, xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyaning ochiq deb e'lon qilaman!

E'tiboringiz uchun rahmat!

Umarov Abdusalom Vaxitovich
Toshkent amaliy fanlar universiteti rektori,
texnika fanlari doktori, professor

Honored participants, distinguished scientists, professors, researchers, and guests!

Today, it is my great pleasure to sincerely welcome you all to the international scientific-practical conference on **“Current Issues and Modern Approaches in Social Sciences and Humanities”** held at the Tashkent University of Applied Sciences. This prestigious forum brings together scientists, researchers, experts, and young scholars from Uzbekistan and various countries around the world into a single scientific platform, creating broad opportunities to discuss the most vital issues of modern scientific development. The conference has been organized by the Tashkent University of Applied Sciences in cooperation with a number of prestigious higher education institutions in Uzbekistan and abroad, and its international status serves to open new horizons for scientific collaboration.

In today’s era of globalization and digital transformation, the importance of social sciences and humanities is steadily increasing. Artificial intelligence, digital technologies, Big Data, and innovative educational models are shaping a new stage of human development. In such environment, history, linguistics, literary studies, pedagogy, translation studies, and social sciences are becoming essential factors not only for cultural and spiritual advancement but also for sustainable economic development.

With this exact goal in mind, Tashkent University of Applied Sciences has identified the development of science, innovation, and international cooperation as one of its top strategic priorities. Today, our university is actively developing joint educational programs, academic exchanges, and scientific research projects with around 10 prestigious universities ranked among the global TOP-1000. Through these partnerships, our students and faculty members gain the opportunity to benefit from the advanced experiences of the international academic community.

Furthermore, the international relations of our university continue to expand. To date, memorandums and cooperation agreements have been signed with more than 30 foreign higher education institutions, research centers, and international organizations. In addition, more than 10 strategic partnership agreements have been implemented with leading universities, research institutes, and industrial enterprises in our country, which serves to strengthen the integration of science, education, and production.

Distinguished Guests!

The scientific potential and academic performance of our university are also reflected in international rankings. According to the recently published results of the Uzbekistani National H-index Ranking – 2026, Tashkent University of Applied Sciences ranked 28th nationwide with a National H-index score of 24, positioned 22nd with an H-index score of 29 in the Scopus database, ranked 17th with an H-index score of 27 in Web of Science, and achieved the 44th place with an H-index score of 29 in Google Scholar. These outcomes demonstrate that our university’s scientific performance, its activity in international publications, and the scientific impact of our researchers are growing year by year.

Looking at today’s conference agenda, it covers a wide range of topics such as the role of artificial intelligence in education and social sciences, digital transformation, modern methods of researching historical heritage, innovations in foreign language teaching, new directions in translation studies, and current issues in linguistic research. This further enhances the scientific and practical significance of the conference.

We strongly believe that the scientific ideas, innovative approaches, and academic proposals presented during this forum will make a worthy contribution not only to the advancement of science

but also to improving the quality of education, strengthening international cooperation, and promoting societal progress.

Taking this opportunity, I would like to express my deepest gratitude to all foreign and local partner organizations, universities, research centers, professors, teachers, and researchers who have worked closely with us to organize this conference. In particular, the participation of scholars joining our conference from Singapore, Germany, Italy, France, Turkey, Malaysia, India, Iran, Ghana, Kazakhstan, Kyrgyzstan, and other nations elevates the international prestige of this event even further.

I wish you all robust health, great success in your scientific endeavors, productive dialogue, and new academic achievements.

“The progress of science is the most reliable foundation for human progress.”

Wishing the conference great success and fruitful discussions, I hereby declare this international scientific-practical conference open!

Thank you for your attention!"

Abdusalom Umarov

Rector of University of Tashkent for Applied Sciences,
Doctor of Technical Sciences, Professor

MIFLAR TUZULISHIGA DOIR

Qayumova Gulnora Nuraliyevna

Toshkent amaliy fanlar universiteti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada miflar folklor asari sifatida muayn syujetga ega ekanligi, syujet elementlari tahlilga tortiladi. Shuningdek, mif syujetining morfologik xususiyatlari borasida aniq tahlillar asosida ilmiy mushohadalar yuritiladi. Mif syujetining tuzilishi uning poetik qonuniyatlar asosida yaratilganligi va og'zaki epik mantning xalq badiiy ijodiga daxldorligini ko'rsatuvchi poetik belgilar ochib berilgan.

Kalit so'zlar: mif, syujet, personaj, ramz, obraz, hikoya.

Kirish

Miflar qadimgi odamning ijtimoiy hayoti, olam va odam haqidagi qarashlari mahsuli bo'lganligi bilan muhim ahamiyat kasb etadi. Miflar ilk og'zaki epik nasr namunasi sifatida adabiyotning maydonga kelishida muhim omil bo'lganligi dunyo olimlari tomonidan tan olingan. Jumladan, Jozef Kempbell: "Sen qahramonga aylanasan" asarida turli madaniyatlardagi miflarning universal motivlarini o'rganadi va ularni inson tajribasi arxetiplari bilan bog'laydi[3.]. Miriam Robinson F.Skott Fisdjerald, Ernest Xeminguey i Uilyam Folkner kabi yozuvchilarning asarlari misolida miflarning zamonaviy amerika adabiyotiga ta'sirini aniqlashtiradi[5]. Turkiy xalqlar folklorshunosligida miflarning xalq og'zaki ijodi namunasi sifatida tasniflanishi masalasida turlicha fikrlar bildirilgan. Masalan, K.Imomov mif va og'zaki hikoya janrlarini epik turning naqliy asarlari sirasiga kiritisa, T.Mirzayev va O.Safarovlar mifni "folklorning eng qadimiy janrlari"dan biri,- deb hisoblaydilar [6.-B. 250-264.2.-B.42]. A.Baymiradov ham turkman folklorida mif janri mavjudligini qayd qilgan[1.-B.21]. Taniqli qozoq folklorshunosi S.Qasqabasov "qoldiq holda saqlanib qolgan mif janri"ni qozoq xalq og'zaki nasrining ertak bo'lmagan janrlari qatoriga kirishini ta'kidlagan[7]. O'zbek mifologiyasining yirik tadqiqotchisi M.Jo'rayev mif, afsona, rivoyat va og'zaki hikoya janrlarini o'zbek folklorining ma'rifiy nasrga mansub janrlari tarzida tasniflagan[4, – B. 32-33.].

Mif – jamiyat tomonidan qabul qilingan, muqaddas hisoblangan va muayyan qadriyatlarni targ'ib qiluvchi an'anaviy og'zaki hikoyadir. Mif syujeti esa ushbu hikoyaning asosiy voqealari ketma-ketligi, personajlarning o'zaro munosabati va konfliktlarning hal qilinishini o'z ichiga oladi. Miflar og'zaki kichik hikoya bo'lganligi, ularda asosan, qaysidir tabiiy hodisaning ibtidosi yoki intihosi izohlanishi maqsad qilganligi uchun ham ular ixcham syujetga ega bo'ladi. "O'gay onadan qochgan qiz" nomli mifda oyning yuzidagi dog' qay tariqa paydo bo'lganligi sababini izohlash maqsadida o'gay ona va chiroyli o'gay qiz sarguzashti hikoya qilinadi:

"Eshitishimizcha, Oyqizning o'gay onasi bo'lgan emish. U Oyqizni o'gayligi uchun ham, husnda yer yuzida tengi yo'q go'zal bo'lganligi uchun ham juda ham yomon ko'rar, kun bermas, yo'qotish uchun har xil vajlar o'ylab topib, uni urar, har doim qiynar ekan. Kunlardan bir kuni nima bo'libdi-yu o'gay ona bilan Oyqiz qattiq janjallashib, aytishib qolishibdi. Oyning go'zalligini ko'rolmaydigan o'gay ona uning yuziga dasmolni otib yuborgan ekan, bechora Oyqizning yuzi dog' bo'lib qolibdi. Bu xo'rlikka chidolmagan Oyqiz uyidan qochib ketib, tog'ning eng baland cho'qqisiga chiqib olgach, "yana pastga tushsam, o'gay ona qo'lga asira bo'laman, kel, yerda azob ko'rib yurganimdan ko'ra, osmonda ozod qush bo'lib yashaganim yaxshiroq!"– deb o'ylab bir sakrab osmonga chiqib ketibdi va o'zi o'ylaganday qushga emas, balki samo yoritqichi – Oyga aylanib qolibdi. Ana shundan beri u osmonda istiqomad qilar, ammo o'gay onasidan qo'rqib, kunduzi emas faqat kechasi sayrga chiqar, haliyam undan qochib yurar emish"[8].

Natija va Muhokama

Mazkur ogʻzaki hikoya mif boʻlib, voqealar garchi tabiat hodisasining kelib chiqish sababini izohlasa-da, inson hayotiga xos tasvirdan boshlangan. Osmondagi oy qadimda chiroyli qiz bola boʻlganligi, biroq uning onasi oʻgay ekanligi syujetning boshlangʻich nuqtasi. Oʻgay ona va oʻgay qiz munosabatlari osmon jismining paydo boʻlishini izohlashga xizmat qilgan. Inson oilasidagi oʻgaylar oʻrtasida sodir boʻlgan kelishmovchilik mif syujeti kulminatsiyasi – voqealar rivojidir. Ayni shu voqealar rivoji syujet evolyusiyasining davomiyligini taʼminlaydi. Ayni shu nuqtadan soʻng voqelikda evrilish hodisasi yuz beradi. Evrilish – oʻgay qizni baland togʻ choʻqqisiga chiqishi va bir sakrab osmonga chiqib ketishi natijasida oyga aylanib qolishi tasvirida oʻz ifodasini topgan. Mif syujetidagi evrilish mifning asosiy gʻoyasini ochib berilishini taʼminlagan.

Mif syujetining strukturaviy elementlariga eʼtibor qaratsak ular quyidagilardan iborat:

1. Ekspozisiya mifning boshlanishi boʻlib, unda voqealar sodir boʻladigan joy, zamon va asosiy personajlar tanishtiriladi: Eshitishimizcha, Oyqizning oʻgay onasi boʻlgan emish. U Oyqizni oʻgayligi uchun ham, husnda yer yuzida tengi yoʻq goʻzal boʻlganligi uchun ham juda ham yomon koʻrar, kun bermas, yoʻqotish uchun har xil vajlar oʻylab topib, uni urar, har doim qiynar ekan. Bu mifda voqealar uzoq oʻtkan zamonda, yerda odamlar yashaydigan makonda sodir boʻlgan.

2. Toʻqnashuv – Personajlarning hayotini oʻzgartirib yuboradigan voqea yoki muammo yuzaga keladi. Bu voqea personajlarni harakatga undaydi va ularning maqsadlarini belgilab beradi: Kunlardan bir kuni nima boʻlibdi-yu oʻgay ona bilan Oyqiz qattiq janjallashib, aytilib qolishibdi. Oyning goʻzalligini koʻrolmaydigan oʻgay ona uning yuziga dasmolni otib yuborgan ekan, bechora Oyqizning yuzi dogʻ boʻlib qolibdi.

3. Voqealar rivoji – Personajlarning maqsadlariga erishish yoʻlidagi harakatlari va sarguzashtlari tasvirlanadi. Ular turli xil qiyinchiliklar, sinovlarga duch kelishadi: Bu xoʻrlikka chidolmagan Oyqiz uyidan qochib ketib, togʻning eng baland choʻqqisiga chiqib olgach, “yana pastga tushsam, oʻgay ona qoʻliga asira boʻlaman, kel, yerda azob koʻrib yurganimdan koʻra, osmonda ozod qush boʻlib yashaganim yaxshiroq!”– deb oʻylab bir sakrab osmonga chiqib ketibdi.

4. Kulminatsiya – mifdagi eng keskin va muhim nuqta. Personajlarning asosiy konflikti hal qilinadi va voqealarda qahramonning taqdiri aniqlanadi: oʻzi oʻylaganday qushga emas, balki samo yoritqichi – Oyga aylanib qolibdi.

5. Yechim – kulminatsiyadan keyingi voqealar rivoji va yakuni. Voqealar hal etiladi, tartib oʻrnatiladi va personajlarning hayoti oʻzgaradi: Ana shundan beri u osmonda istiqomad qilar, ammo oʻgay onasidan qoʻrqib, kunduzi emas faqat kechasi sayrga chiqar, haliyam undan qochib yurar emish.

6. Motivlar – mifda oʻgay onaning gʻalamislik motivi qahamonning qochib ketish motivi hamda evrilish motivlari yetakchilik qilgan.

7. Personajlar – oʻgay ona, Oyqiz. Mazkur mifda evrilish sodir etgan iloh koʻzga koʻrinmaydi. U oʻz asl maʼnonosida yashirin harakatlanadi yoki ilohning xatti-harakatlarini bandasi koʻra olmaydi, uning harkatlari sirli ravishda kechadi. Oy qizning oyga aylanib qolishi ham bevosita ilohning karomati va oʻta sirli ravishda sodir boʻlgan.

“Oy va Yulduzlar” nomli mifda syujetda tasvirlangan voqealar osmonda oyning va yulduzlarning paydo boʻlishi, oyning katta va kichrayib borishi sirlarini izohlashga qaratilgan: “Baʼzan tunda osmonga qarasangiz ora-sira yulduz uchishini koʻrishingiz mumkin. Osmonda yashovchi farishtalar yerga yulduzlarni tashlaganda shunday yorugʻ iz qolarmish. Ular Ollo

taolloning taxti poyi bo'lmish arshi a'loga yaqinlashmoqchi bo'lgan shaytonni farishtalar haydayotganlarida ularni yulduz bilan urar ekanlar. Osmonda yulduz kamayib qolmasin uchun farishtalar oyni ushatib yulduzga aylantirisharkan.

Oy tamom bo'lgach, xudoning amri bilan yangi mohitobon paydo bo'lar, ammo dastlab yangi oy bamisoli o'roqday ingichka bo'larmish. U asta-sekin to'lishib, o'n besh kundan keyin to'lin oyga aylangach, farishtalar oyni bir chekkasidan oz-ozdan ushatib, maydalab, osmonga sohib yuborishar, oy parchalari esa yulduzga aylanib jimirlab turaverarmish. Farishtalar oyni ushatib, tamom qilishgandan keyin xudo yana qaytadan yangi oyni yaratar, shu bois osmondagi yulduzlar sirayam kamaymas, qanchadan-qancha yulduzlar uchgani bilan ularning o'zni muntazam ravishda to'lib turaverarkan".

Ushbu mif matnida osmon hodisalari – yulduzlarning uchishi, oyning shakllanishi va yulduzlarning sonining kamaymasligi – farishtalar va xudoning ishtiroki bilan tushuntiriladi. Endi syujetning strukturaviy elementlarini tahlil qilamiz:

1. Ekspozitsiya (Kirish):

- Voqea sodir etiladigan zamon va makon: Tungi osmon.
- Personajlar: Farishtalar, shayton, Olloh taolo.
- Holat: Tunda yulduzlarning uchishi kuzatiladi. Bu voqeaning siri ochilishi kutilmoqda.

2. Adabiy konflikt:

- Shaytonning arshi a'loga yaqinlashishga urinishi farishtalarning qarshiligiga sabab bo'ladi.
- Yulduzlarning uchib ketishi osmonning yorug'ligi kamayishiga olib kelishi mumkin.

3. Voqealar rivoji:

- Farishtalar shaytonni yulduzlar bilan urib haydaydi.
- Osmonda yulduzlar kamayib qolmasligi uchun farishtalar oyni ushatib yulduzga aylantiradi.
- Oy tamom bo'lgach, xudoning amri bilan yangi oy paydo bo'ladi.
- Yangi oy o'roqday ingichka bo'lib, asta-sekin to'lishib, to'lin oyga aylanadi.

4. Kulminatsiya:

- Farishtalar to'lin oyni bir chekkasidan oz-ozdan ushatib, maydalab, osmonga sohib yuboradi.
- Oy parchalari yulduzga aylanib jimirlab turadi.

5. Yechim (Yechim):

• Farishtalar oyni ushatib, tamom qilishgandan keyin xudo yana qaytadan yangi oyni yaratadi.

• Shu bois osmondagi yulduzlar sirayam kamaymas, qanchadan-qancha yulduzlar uchgani bilan ularning o'zni muntazam ravishda to'lib turaveradi.

6. Motivlar:

• Tartibning xaos ustidan g'alabasi: Farishtalarning shaytonni haydashi tartibning buzilishiga yo'l qo'ymaslikni anglatadi.

- Muvozanatni saqlash: Osmonda yulduzlar sonining doimiyligi muvozanatni saqlash zaruratini ko'rsatadi.

- Takrorlanish: Oyning paydo bo'lishi, to'lishi, ushalishi va yangi oyning yaratilishi tabiatning doimiy aylanishini aks ettiradi.

- Xudoning qudrati: Xudoning yangi oyni yaratish qobiliyati uning cheksiz qudratini namoyon qiladi.

7. Personajlar:

- Farishtalar: Ollohning xizmatkorlari, tartibni saqlovchilar, yulduzlarni himoya qiluvchilar.
- Shayton: Yovuzlik, tartibbuzarlik va gunoh ramzi.
- Olloh taolo: Oliy qudrat, yaratuvchi va tartib o'rnatuvchi.

8. Ramzlar:

- Oy: Vaqtning o'tishi, o'zgarishlar, siklichnost (davriylik).
- Yulduzlar: Yorug'lik, umid, osmonning bezagi.
- Arsh: Xudoning taxti, muqaddas joy.
- Yulduzning uchishi: Vaqtinchalik hodisa, sirlik.

Ushbu mif syujeti murakkab bo'lgan tuzilishga ega bo'lib, unda osmon hodisalari diniy e'tiqodlar asosida tushuntiriladi. Mifning asosiy g'oyasi - Ollohning qudrati, farishtalarning sadoqati va osmonning muvozanatini saqlash. Mif oddiy tilda bayon etilgan bo'lib, uning maqsadi - osmon hodisalarini tushuntirish va diniy e'tiqodni mustahkamlashdan iborat.

Xulosa

Xullas, miflar ham folklorning boshqa epik janrlari singari struktural jihatdan ekspozitsiya, adabiy konflikt, voqealar rivoji, yechimdan iborat bo'ladi. Miflarning syujet elementlari ham motiv, personaj, obrazlardan tashkil topib, o'ziga xos poetik qonuniyatlarga asoslanishi uning qadimiy og'zaki ijod namunasi ekanligini ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Баймырадов А. Туркмен фольклор прозасының тарыхы эволюциясы. – Ашхабад: Ёлым, 1982. – Б.21.
2. Safarov O. O'zbek xalq og'zaki ijodi. Darslik. – Toshkent: Musiq a yashriyoti, 2010. – Б.42.
3. Joseph Campbell. The Hero with a Thousand Faces. – New York, Bollingen Foundation Inc. 1949. – 228 p.
4. Жўраев М. Ўзбек халқ насри жанрларини тасниф қилиш мезонлари// Ўзбек тили ва адабиёти. – 1996, 5-сон. – Б. 32-33.
5. Miriam Robinson. The Case of the Missing Will // – New York, Dodd, Mead and Company in the U.S. in 1923.
6. Мирзаев Т. Фольклор ва унинг асосий хусусиятлари//XX аср ўзбек фольклоршунослиги антологияси. – Тошкент: “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” давлат илмий нашриёти, 2017.– Б. 250-264.
7. Қасқабасов С. Таңдамалы. Үшіні том. – Астана: Foliant, 2014. – 424 б.
8. Ўзбек мифлари. Тўпловчи: Ж.Мавлонова, сўзбоши муаллифи: М.Жўраев. – Навоий: “Ёғдуполиграфия”, 2014. –140 б.

ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА (ИИ) В ИЗУЧЕНИИ РУССКОГО ЯЗЫКА: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ Турсунова Азиза Муминовна, Турсунов Ибрагим Нуралиевич	819
PEDAGOGIK KVALIMETRIYA MODULINI O‘QITISHDA SUN’IY INTELLEKTDAN FOYDALANISH METODIKASI Tolipova Jamila Olimjonovna, Valixanov Ilyos Iloxamovich	823
6-SHO‘BA. TARJIMASHUNOSLIKNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI VA ZAMONAVIY TADQIQ YO‘NALISHLARI	
REKLAMA MATNLARINI TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLAR Maxamadjonova Mahliyo	840
A CROSS-LINGUISTIC ANALYSIS OF ZOONYMIC PHRASEOLOGICAL UNITS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES Sobirova Odinaxon Komiljon qizi	844
BADDIY MATNDA RANG-TUS SIFATLARINING USLUBIY VOQELANISHI Shodiyev Rahimjon Safarovich	847
RUS VA O‘ZBEK TO‘Y MAROSIMLARINING IJTIMOIIY AHAMIYATI VA NIKOHA BO‘LGAN MUNOSABATINI KO‘RSATUVCHI PAREMIOLOGIK BIRLIKLAR Rahimov Fayziddin Rustamovich	854
YASHIL ENERGETIKA TERMINLARINING INGLIZ TILIDAN O‘ZBEK TILIGA TARJIMASIDA UCHRAYDIGAN MUAMMOLAR Yaxshimurotova Bikajon	858
AXLOQIY DEFORMATSIYALARNI OLDINI OLISHDA SHARQ XALQLARI FALSAFIY G‘OYALARI TAHLILI Toshpulatov Odil Nodirovich	862
MIFLAR TUZULISHIGA DOIR Qayumova Gulnora Nuraliyevna	864

**TOSHKENT
AMALIY FANLAR
UNIVERSITETI**

**TOSHKENT
AMALIY FANLAR
UNIVERSITETI**

“IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MASALALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR”

XALQARO ILMIY – AMALIY KONFERENSIYA MATERIALLARI
(13-iyun 2026-yil)

“CURRENT ISSUES AND MODERN APPROACHES IN THE SOCIAL AND HUMANITARIAN SCIENCES”

MATERIALS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
(June 13, 2026)

“АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ”

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
(13 июня 2026 г.)

Conference has been listed in different indexings

SLIB.UZ
Scientific library of Uzbekistan